Напрями забезпечення розвитку інформаційно-консультаційної діяльності підприємств у сфері АПК

Климик Г.В.
Україна, Уманський ДАУ

В статье охарактеризованы основные принципы формирования механизма информационно-консультативной системы для обслуживания предприятий АПК в новых условиях хозяйствования .

Сучасний етап розвитку сільського господарства відбувається в умовах зміни усієї системи народного господарства, при цьому особливої важливості набувають питання правильної організації виробничої діяльності для вирішення продовольчої проблеми України.

Успіх в реформуванні аграрного сектора залежить від здійснення комплексу політичних і соціально-економічних заходів, які на основі реформованих земельних і майнових відносин власності створили б необхідне ринкове середовище для ефективного господарювання на селі.

У зв'язку з реструктуризацією господарств виникає потреба у допомозі керівникам новостворених сільськогосподарських підприємств в наданні інформаційно-консультативних послуг щодо ефективного виробництва.

Консультаційне обслуговування у будь-якій формі є дуже важливою ланкою, яка об'єднує науку та практику і має за основну мету доведення наукових розробок у вигляді доступної інформації до конкретних її споживачів. Консалтинг проявляється у наданні допомоги при посередництві засобів комунікації для прийняття виважених управлінських рішень.

На сучасному етапі існує термінова потреба в системі доведення інформації про інновації у покращенні економічної доцільності і екологічної безпеки сільського господарства шляхом розробки інформаційних систем для забезпечення менеджменту та підвищення ефективності існуючих систем виробництва до потенційно можливої.

Особливо гостро проявилась невідповідність організаційних структур управління сільським господарством, розповсюдження наукових рекомендацій і передового досвіду в період проведення земельної і господарської реформ. Крім негараздів із забезпеченням технікою, насіннєвим матеріалом та іншими ресурсами, новоствореним формуванням треба оволодівати секретами агротехніки, організації виробництва, іншими складовими господарювання на землі. Проте ґрунтовної допомоги в питаннях кваліфікованого ведення господарства вони не отримують, і, як наслідок, рівень господарювання падає.

Тому інформаційні системи, як сукупність інформаційних потоків і обмінів, повинні мати таку інфраструктуру, щоб забезпечувати автономію в функціонуванні її складових і використовувати ефективні в конкретних умовах інформаційні технології.

Основними формами взаємодії інформаційно-консультаційних служб з сільськогосподарськими товаровиробниками є:

– прямий контакт спеціалістів служби з товаровиробниками на його об'єктах;

– передача інформації на запит;

– організація і проведення навчання з запланованих тем;

– використання радіо, телебачення, відеопродукції для пропаганди інновацій і передового досвіду;

– підготовка і передача інформаційної печатної продукції з всіх видів консультаційних послуг;

– організація виставок, аукціонів, ярмарок.

Для успішної реалізації своїх функцій консультанти повинні добре володіти формами і методами роботи консультаційної служби, за допомогою яких консультант може вплинути на побудову думки та прийняття рішення клієнтом.

Агропромисловий комплекс Уманського району має стійкі та стабільні передумови для досягнення високої ефективності сільськогосподарського виробництва. Такими передумовами є родючі грунти, географічне розташування, сприятливі для сільського господарства кліматичні умови.

На території району працює 5 промислових підприємств та зареєстровано на 2005 рік 53 агроформувань різних форм господарювання, проте сьогодні функціонує лише 43.

Одним із найактуальніших напрямків розвитку сільського господарства регіону є організація функціонування інформаційно-консультаційної служби (ІКС) для сільськогосподарських товаровиробників на новій основі.Головною метою становлення і розвитку консалтингового підприємництва АПК в регіональному підкомплексі є формування підгрунтя для ефективної розбудови мережі інформаційно-консультаційних установ різних форм власності, які охоплюють своєю діяльністю сільськогосподарські підприємства і підприємства інфраструктури агробізнесу Черкаської області.

Основними цілями і роботи консультаційної служби слід вважати :

-розповсюдження знань, тобто науково освітні та інформаційні послуги;

-допомога при прийнятті рішень, а саме, обговорення з клієнтом критеріїв оцінки даної проблеми та визначення найбільш важливого критерію;

-здійснення спільної науково-виробничої діяльності;

-представництво інтересів товаровиробника при виникненні конфліктних ситуацій, інформування з юридичних питань;

-ліквідація економічних та суспільних негараздів через направлений вплив на побудову політичної думки в суспільстві.

Метою консультування повинна бути пропозиція послуг, яка зорієнтована на специфіку окремих груп клієнтів та постійно слугуватиме на їх користь. Ця мета передбачає чітку цільову та групову сегментацію ринку у вигляді дорадництв.

З урахуванням існуючого в АПК Черкаського регіону науково-технічного потенціалу, історично сформованого і прийнятного для мешканців сільських місцевостей базису, може бути створена система дорадництва в вигляді:

- обласний багатопрофільний інформаційно-консультаційний центр с на базі управління АПК Черкаської області;
- регіональна дорадча служба Уманського ДАУ;
- спеціалізовані комерційні підприємства;
- дорадчі послуги інших структур.

Співробітники цих консультаційних формувань повинні працювати на засадах довіри і представництва інтересів товаровиробників.

Характерною рисою системи інформаційно-консультаційного обслуговування АПК є функціональний характер взаємозв'язків в процесі їх спільної роботи.

Механізм консультаційної діяльності в інфраструктурі АПК становить структуру, в межах якої повинні діяти консультаційні установи і господарські одиниці. До складових механізму консалтингового підприємництва слід віднести:

- механізм інформаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і підприємств інфраструктури АПК;
- механізм інформаційного забезпечення малого і середнього регіонального бізнесу;
- механізм підготовки кваліфікованих кадрів;
- механізм новітніх технологій консультування;
- механізм взаємовідносин консультанта і клієнта;

- механізм матеріального стимулювання праці консультанта;
- механізм ціноутворення;
- механізм маркетингу консалтингових послуг;
- механізм зворотного зв'язку в інформаційно-консультаційній службі.

Розвиток інформаційних технологій дозволяє учасникам аграрного ринку мати необхідні, хоча б мінімальні, знання для користування комп'ютером та пошуку у мережі Інтернет.

Підключення до Інтернет проводиться через провайдера, з яким укладається договір на підключення та провайдерські послуги. Провайдер надає LOGIN і PASSWORD, тобто ключові слова, що ідентифікують даного користувача та електронну поштову адресу E-mail: XXX@DDDDD. ZZZZ/YYY, де XXX – прізвище або унікальне ім'я користувача; YYY – зареєстрований домен 1-го рівня [1].

Основу науково-консультаційного центру повинні скласти чотири відділи:

- відділ інформаційно-консультаційного забезпечення: надання консультацій, навчальні послуги, підвищення кваліфікації кадрів, абонентське обслуговування, наукові дослідження;
- планово-фінансовий відділ: забезпечення функціонування підприємства;
- комерційний відділ: посередницька і торгівельна діяльність;
- виробничий відділ: здійснення виробничої діяльності.

Формування інформаційно-консультаційної системи в Черкаській області на базі інституту дорадництва УДАУ дозволить врахувати максимальне використання існуючих ресурсів і можливостей сучасної інфраструктури регіонального аграрного бізнесу і розпочати процес формування системи консультування без значних капіталовкладень.

Інформаційно-консультаційне обслуговування підприємств АПК дозволить сільськогосподарським товаровиробникам досягти поставленої мети: від отримання максимального прибутку до завойовування частки сільськогосподарського ринку, усунення конкурентів.

При розбудові такого консультаційного механізму доцільне застосування державного фінансування інноваційного розвитку АПК та використання досвіду системи сільськогосподарського дорадництва в зарубіжних країнах, пропозицій науковців та інших напрацювань

В умовах розвитку науково-технічного прогресу, глобалізації економіки, вільних ринків не можна зневажати суспільним розвитком аграрної науки, освіти, інформаційних та дорадчих послуг. А це і якість продукції, крнкурентні енергоощадливі технології та інше [2].

Застосування наведеного підходу до формування інформаційно-консультаційної системи для обслуговування підприємств АПК сприятиме переходу від підтримки малоконкурентного сільськогосподарського виробництва до підтримки інноваційного розвитку підприємств сільського господарства, агропромислового виробництва регіонів і країни в цілому й за рахунок цього фактора - підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції.

Перелік посилань

1. Жаворонкова Г.В. Інформаційне підприємництво: інновації, консалтинг, маркетинг: Монографія. – К.: НАУ, 2003.- 366 с.

2. Томич І.Ф. Виклад доповіді на спільному з'їзді Всеукраїнського союзу сільськогосподарських підприємств і Асоціації фермерів та приватних землевласників України 28 листопада 2006 року: Економіка АПК.- 2006.- №12.-С. 9-11.